

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهرا (س) شهرستان شیراز

مقاله سطح ۲ (کارشناسی)

عنوان :

جایگاه کار و کارآفرینی در آموزه های دینی

استاد راهنما:

سرکار خانم رضوی

پژوهشگر:

راضیه کشاورز

بهار ۹۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهرا (س) شهرستان شیراز

مقاله سطح ۲ (کارشناسی)

عنوان :

جایگاه کار و کارآفرینی در آموزه های دینی

استاد راهنما:

سرکار خانم رضوی

پژوهشگر:

راضیه کشاورز

بهار ۹۴

چکیده

موضوع این مقاله « جایگاه کاروکارآفرینی در آموزه های دینی » می باشد کار ، تلاش برای تأمین نیازهای مادی از موضوعاتی است که در شریعت مقدس اسلام بر آن تأکید فراوان شده است . کارآفرینی به معنای خلاقیت در کار و ایجاد فرصت های جدید اقتصادی و تولیدی و خلق ارزش جدید با خطر پذیری در منابع مالی جامعه و از عوامل رشد و شکوفایی اقتصادی می باشد . کارآفرین نیروی محرکه و موتور توسعه اقتصادی است ، ویژگی های بسیاری درم مورد کارآفرینان بیان شده است که برخی از آنها عبارتند از : خلاقیت و نوآوری ، هدف گرایی ، ریسک پذیری ، آینده نگری و دور اندیشی کارآفرینی مزایا و منافع بسیاری دارد که یکی از آنها ایجاد اشتغال است .

برای توسعه در رشد کارآفرینی در جامعه ، باید فرهنگ کارآفرینی نهادینه شود آموزه های دینی در تقویت آن تأثیر بسزایی دارد چرا که پیشوایان دین بهترین اسوه ی عملی و علمی برای دیگران هستند . از جمله نمونه هایی که میتوان به آن اشاره کرد : کار و کارآفرینی در سیره انبیاء ، کار و کارآفرینی در سیره ائمه اطهار و ... می باشد .

برخی از این آموزه ها در احادیث و روایات بیانگر ابزارهای تشویقی هستند که عبارتند از : کارآفرینی به عنوان تکلیف و وظیفه ، کارآفرینی وسیله ی سعادت ، وسیله ی عزت و ...

و برخی دیگر بیانگر ابزارهای تنبیهی در جهت تقویت فرهنگ کارآفرینی هستند که عبارتند از : دوری از رحمت خدا ، فساد و تباهی و تضییع حقوق دیگران و ...

و اما بین فرهنگ و کارآفرینی تعامل دو طرفه وجود دارد ؛ بنابراین باید کارآفرین از معیارها و اصول خاصی پیروی کند از جمله معیارها و اصول کارآفرینی در آموزه های دینی که می توان به آن اشاره کرد : کارآفرینی به عنوان عمل صالح ، کارآفرینی در جهت منافع جامعه ، پاک و طیب بودن سرمایه و ... می باشد .

این مقاله در محدوده آیات و روایات است و طبعاً منابع مورد استفاده نیز قرآن و کتب معتبر روایی و متون دینی بوده است .

کلید واژه ها : آیات ، آموزه های دینی ، روایات ، کار ، کارآفرینی.

۱- مقدمه

سپاس و ستایش از آن خداوندی است که نور عظمش از افق بشر پرتو افکنده و شکوه عزت و جلالش ملک و ملکوت آفرینش را فراگرفته است ، سپاس خدایی را که روحش را در انسان دمید و او را خلیفه خویش گرداند و او انسان را از زمین پدید آورد و از انسان خواست تا به آبادانی آن بپردازد .

کار ، جوهر آدمی است ؛ با کار کردن ، استعدادها و ظرفیت های وجودی انسان شکوفا می شود تمدن های عظیم بشری نیز با همه ی تنوع و تفاوتش حاصل کار و تلاش بی امان و خستگی ناپذیر آدمیان است .

در میان عوامل تولید ، کار جایگاه ممتازی دارد به ویژه که با انسان و اراده ی او سروکار دارد . از این رو می توان جهت گیری های مختلف و متفاوتی داشته باشد . جهت گیری متفاوت ، آثار فردی و اجتماعی متفاوتی نیز در سطح هر جامعه بر جای خواهد گذاشت به همین دلیل ضرورت دارد جهت گیری های مطلوب در این امر شناخته شود و مهم ترین جهت گیری ها توجه به توسعه ی کارآفرینی است ؛ چرا که در جوامع امروزی بیکاری و بی عاری گسترش یافته و شغل های کاذب جایگزین کار مفید و سازنده شده است . معضل بیکاری نه تنها ضرر و زیان های گوناگون اقتصادی و اجتماعی برای جامعه ایجاد کرده بلکه ضربات سنگین فرهنگی و اخلاقی به جامعه وارد کرده است و یکی از علل اصلی رشد بزهکاری ، مفاسد اقتصادی و اعتیاد در جوانان امروز جامعه ، بیکاری است . بنابراین برای رهایی از این آسیب ها و مشکلات باید چاره اندیشی کرد و از راه های درست و مناسب آن را حل کرد.

بر این اساس اهمیت و ضرورت افراد کارآفرین در جامعه مشخص میشود ؛ چرا که پادزهر بیکاری ، کارآفرینی است . اما رشد کارآفرینی به ویژگی های فرهنگی مناسب بستگی دارد خوشبختانه فرهنگ اسلامی زمینه مناسبی برای رشد کارآفرینی فراهم می کند به شرط اینکه به اصول و معیارهای کارآفرینی در آموزه های دینی توجه شود . بنابراین لازم است تحقیقاتی از این دست صورت گیرد تا افراد جامعه با جایگاه و ارزش کار و کارآفرینی در اسلام آشنا شوند و اصول و معیارهای کارآفرینی را

۳۷-سوره قصص (۲۸)، آیه ۶۷.

۳۸-محمدبن حسن، حرعاملی، وسائل الشیعه، تهران، مکتب الاسلامیه، ج ۱۷، ۱۳۶۶، ص ۲۲۳.

۳۹- همان، ج ۶، ص ۲۸۶.

۴۰-مرتضی، فرید، همان، ص ۲۱۶. به نقل از محجه البیضاء، ج ۳، ص ۱۴۳.

۴۱- محمدبن حسین، رضی، نهج البلاغه، محمد دشتی، قم، مشرقین، ۱۳۷۹، ص ۵۸۰.

۴۲- حسین، اسحاقی، همت مضاعف، کار مضاعف، همان، ص ۱۳۰. به نقل از تهذیب الاحکام ج ۳،

ص ۱۳۲.

۴۳- محمد رضا، حکیمی، الحیاء، احمد آرام، تهران، فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۷، ص ۵.

۴۴- حسین، سلطان محمدی، تأثیر آموزه های دینی بر کارآفرینی و کسب و کار، ص ۵.

۴۵- همان جا. به نقل از فروع کافی، ج ۶، ص ۲۸۶.

۴۶- همان جا.

۴۷- محمدباقر، مجلسی، همان، ج ۱۵، ص ۲۶۳.

۴۸- محمدبن حسین، رضی، همان، ص ۳۶۳.

۴۹- محمدباقر، مجلسی، همان.

۵۰- محمدبن حسن، حر عاملی، همان، ص ۸.

۵۱- حسین، سلطان محمدی، همان، ص ۶.

۵۲- محمد، محمدی ری شیری، توسعه اقتصادی، ج ۲، ص ۲۱۹.

۵۳- حسین، اسحاقی، همان، ص ۱۱۰، به نقل از فصول المهمه، ص ۲۱۵.

۵۴- حسین، سلطان محمدی، همان، به نقل از غرر الحکم، ج ۲، ص ۱۰۴۳.

۵۵- حسین، اسحاقی، مبانی و راهبردهای جهاد اقتصادی، قم، هاجر، ۱۳۹۰، ص ۱۳۰.

۵۶- محمد رضا، حکیمی، همان، ص ۴۹۵.

- ۵۷- همان، ص ۴۹۱.
- ۵۸- حسین، سلطان محمدی، همان، ص ۶.
- ۵۹- همان، ص ۷، به نقل از نهج الفصاحه، ص ۵۲.
- ۶۰- محمد، محمدی ری شهری، میزان الحکمه، حمیدرضا شیخی، قم، دارالحدیث، ج ۸، ۱۳۷۷، ص ۳۹۲.
- ۶۱- همان، ص ۳۹۳.
- ۶۲- محمدبن حسن، حر عاملی، وسائل الشیعه ج ۱۲، ص ۱۳.
- ۶۳- میلاد، ربیعی، آشنایی با کارآفرینی، ص ۴.
- ۶۴- محمودی، اصغری، فرهنگ کار و اصول کارآفرینی در آموزه های نبوی، ص ۴.
- ۶۵- حسین، اسحاقی، همت مضاعف، کار مضاعف، همان. ص ۱۱۸.
- ۶۶- محمود، اصغری، همان، ص ۵.
- ۶۷- محمدبن حسن، حر عاملی، همان، ج ۱۱، ص ۵۷۳.
- ۶۸- محمدباقر، مجلسی، بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۳۲۹.
- ۶۹- حسین، اسحاقی، همان. ص ۵۹.
- ۷۰- همان، ج ۶۰.
- ۷۱- محمد باقر، مجلسی، همان، ج ۱، ص ۹.
- ۷۲- محمدبن حسن، حر عاملی، همان، ج ۱۲، ص ۱۱.
- ۷۳- محمدباقر، مجلسی، همان، ج ۹، ص ۷.
- ۷۴- حسین، اسحاقی، همت مضاعف، کار مضاعف، ص ۲۷. به نقل از نهج الفصاحه، ش ۳۲۱۷.
- ۷۵- همان، ص ۲۶. به نقل از اصول کافی، ج ۳، ص ۲۶۳.
- ۷۶- محمود، اصغری، همان، ص ۶.

٧٧- محمد بن حسين، رضى، نهج البلاغه، ص ٣٦٩.

منابع و مأخذ

*قرآن کریم

*رضی، محمد بن حسین، نهج البلاغه، محمد دشتی، قم، مشرقین، ۱۳۷۹.

۱- احمدپور داریانی، محمود، کارآفرینی، (تعاریف، نظریات، الگوها)، تهران، پردیس، ۱۳۷۹.

۲- اسحاقی، حسین، سازو کارهای تولید ملی، قم، نشر هاجر، ۱۳۹۱.

۳- اسحاقی، حسین، همت مضاعف، کار مضاعف، قم، خادم الرضا (علیه السلام)، ۱۳۸۹.

۴- اسحاقی، حسین، مبانی و راهبردهای جهادی اقتصادی، قم، هاجر، ۱۳۹۰.

۵- توسلی، غلامعباس، جامعه شناسی کار و شغل، تهران، سمت، ۱۳۷۵.

۶- حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، تهران، مکتب الاسلامیه، ۱۳۶۶.

۷- حکیمی، محمد رضا، محمدرضا الحیاه، احمد آرام، تهران، فرهنگ اسلامی، ص ۱۳۷۷.

۸- زاهدی، شمس، زن و توسعه، تهران، دفتر پژوهشهای فرهنگی، ۱۳۸۶.

۹- عندلیب، آذر، مجتبی، کارآفرینان و نقش آنها در رشد و توسعه اقتصادی، ماهنامه

مدیریت، ۱۳۷۹.

۱۰- فرید، مرتضی، الحدیث روایات تربیتی، تهران، فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۶.

۱۱- مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، بی جا، انتشارات الاسلامیه، ۱۴۲۱.

۱۲- محمدی ری شهری، محمد، توسعه اقتصادی، ابوالقاسم حسینی، قم، دارالحدیث، ۱۳۸۲.

۱۳- محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، حمیدرضا شیخی، قم، دارالحدیث، ۱۳۷۷.

۱۵- www.mgtsolution.com

۱۶- www.starkarafin.blogfa.com

۱۷- www.starkarafin.blogfa.com

۱۸- www.sepidedanaei.com

۱۹- www.sahmiran.com

۲۰- www.karafaring.com